

Referat fra møte i Kringkastingsrådet 10.06.10

May Helen Molvær Grimstad ledet møtet, som ble holdt på Radisson BLU Hotel, Bodø.

Dagsorden:

13.30 Fra forkynnelse til verdilære

Allmennkringkasterens rolle som livssynsformidler.

Innledning av redaksjonssjef Henning Olstad

15.00 Programsaker

Drøfting: NRKs engasjement i pengespill fra Norsk Tipping.

Gjennomgang av de øvrige klagesakene

16.15 Nordmenns nye medievaner og NRKs utfordringer

Foredrag av professor i medievitenskap Helge Østbye

Tilstede fra rådet: Jon Olav Alstad
Jan Otto Fredagsvik
May-Helen Molvær Grimstad
May E Hansen
Ann Jorid Henriksen
Knut Haavik
Kristoffer Kanestrøm
Saera Khan
Steinar Ness
Beate Bø Nilsen
Frank Rossavik
Per Kristian Skulberg
Kjersti Thorbjørnsrud
Helge Østbye

Tilstede fra NRK:

Kringkastingssjef Hans-Tore Bjerkaas
Programdirektør Per Arne Kalbakk
Programdirektør Grete Gynnild Johnsen

Tilstede fra sekretariatet:

Rådssekretær Erik Berg-Hansen

Fra forkynnelse til verdilære

- NRK fikk ny plakat i 2007, som sier at NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn og religion i det norske samfunnet. Det er en spesiell arv å forvalte. Det er distrikstdivisjonen på Tyholt som har ansvaret for å forvalte livssyn som sjanger i NRK, sa Grete Gynnild Johnsen innledningsvis. - Om fem år vil 700 000 nordmenn ha flerkulturell bakgrunn. Dette er det en spennende oppgave å bygge en strategi rundt. Vi skal ta vare på den kristne arven, men også speile det manifoldige samfunnet som Norge er, sa hun.

- I dette arbeidet tar vi utgangspunkt i behovet til lytterne og seerne. Behovene innenfor livssyn er i konstant forandring, for eksempel har åndelighet fått større aktualitet de siste åra. Religion demokratiseres i større grad enn før, og det må vi ta inn over oss, sa redaksjonssjef Henning Olstad i sin innledning. Se presentasjon.

- Kommer det ikke fornuftige, negative tilbakemeldinger på at religion behandles på den relativt ukritiske måten som man ofte ser i NRK? spurte Frank Rossavik

- Nei, ikke på at vi behandler det ukritisk. Men vi får tilbakemeldinger på at vi sender fire andakter i uka og ikke fem. Men dette kom bare i starten, og det har ikke vært noen storm, svarte Olstad.

- Hvordan håndterer NRK den politiske delen av religion? Jeg tenker på Mohammed-karikaturene, hijab, og "Det nye Norge" som VG kjører nå, sa Saera Khan. - NRK er et ansvarlig medium, det forventes at NRK tar den utfordringen og diskuterer de vanskelige etiske dilemmaene ved politikk og religion. Har NRK noen strategi for dette, og ikke bare for de koselige, kulturelle, informative religiøse programmene? spurte hun.

- Dette dekkes løpende i NRKs nyhetssendinger. Jeg føler derfor at jeg ikke skal svare på det, sa Henning Olstad. Per Arne Kalbakk tok ordet. – Dette er et ansvar som påhviler nyhets- og dokumentarredaksjonene våre. Vi har flere prosjekter på gang i den forbindelse, sa han.

- NRK tenker nytt, bredt og mangfoldig, og det er positivt, sa May-Helen Molvær Grimstad, og fortsatte; – Jeg registrerer at enkelte savner flere gudstjenester og kristne programmer. NRK har mer tv-tid enn før i tre kanaler. Man kan ofte få opplevelsen av at hensynet til å ivareta de nye utfordringene, ofte representert ved muslimene, fører til at man unngår å sende flere kristne programmer. Men mange har behov for mer religion og åndelighet. Jeg undrer meg over at det ikke er mer rom for flere kristne programmer. Det er viktig å sende mer av dette og mange eldre etterlyser flere programmer av denne typen, sa hun.

- NRK tenker profesjonelt også på dette feltet, og det er bra. Selv er jeg splittet mellom liberalismen og radikalismen, dessuten er jeg ateist, og ser på religion som en begrunnelse for makt, diskriminering og vold, sa Frank Rossavik. – "Kosetilnæringen" er et problem i så måte. På den annen side er jeg tilhenger av mangfold, og vet at religion betyr mye for mange. Sånn sett er jeg positiv til at det finnes denne type programmer. Når det gjelder spørsmålet om NRK sender for mye liturgi og for lite journalistikk rundt religion, er ikke dette noe annet enn det NRK gjør på andre områder, bare tenk på 17. mai-sendingene og dekningen av langrenn, for eksempel, det er ikke mye skikkelig journalistikk her heller. Jeg er heller ikke så bekymret for skillet kristendom-islam, NRK vil måtte gi mer plass til islam. Islams

framvekst vil øke interessen og bevisstheten også for kristendom. Men jeg frykter skillet mellom tradisjonell og institusjonalisert religion og alt det andre som kommer opp. Engler, krystaller, Snåsamannen. Hvorfor skal NRK ta vare på kun de etablerte religionene, hva tenker dere rundt det? spurte Rossavik.

- Måten NRK har gjort andakten mer folkelig på setter jeg pris på. Man trenger ikke være kristen for å høre på, og det gir rom for refleksjoner. At NRK gjør kirken litt mer folkelig er bra, sa Beate Bø Nilsen.

- Har lyttertallene gått opp etter at andakten ble kortet ned? Har dere ytterligere planer om å korte ned? Hva tenker dere om tidsbruken her? spurte May-Helen Molvær Grimstad.

- Andakten har vært sju minutter de siste 10 årene, og vi har ikke vurdert noen ny reduksjon, svarte Henning Olstad, og fortsatte: - Demokratisering av religion er viktig. Autoritetsaspektet i religionen er annerledes i dag enn for noen år siden. Det er viktig at vi speiler trosmangfoldet og også mangfoldet innen kristendommen. Det har vært vellykket å slippe til andre som ikke ville vært inne i andakten. Det har vi fått mye god respons på. Demokratisering er en viktig del av allmennkringkasteroppdraget. Vi må huske på at det finnes troende som ikke tror på gud, og livssyn har betydning for folk. Det heter ikke religiøs avdeling men livssynsavdeling, sa Olstad.

- Hvorfor er man så opptatt av kristendommen, NRK har vel ikke en kristen formålsparagraf. Hvorfor tar dere ikke opp krystaller for eksempel? spurte Frank Rossavik. - Vi snakker for eksempel om engler i "Mellom himmel og jord", svarte Henning Olstad.

- Dette er viktige samfunnspolitiske spørsmål. Livssynsavdelingen har fått i oppdrag av eierne å gjenspeile Norges religiøse arv og det mangfoldet av livssyn og religion i det norske samfunnet. Det er et ansvarsfullt oppdrag å ha, sa Grete Gynnild Johnsen. – Husk at NRK er Norges største kirkerom. Når vi gjør forandringer på den tradisjonelle forkyningen får vi negative reaksjoner. Folk er sinna fordi vi ikke til 100 % gjennomfører en kristen forkyning. Jeg er kry over at livssynsredaksjonen har tatt oppdraget på alvor. Dette er et minefelt, og det er dristig å bevege seg ut fra det som har vært tradisjonelt, sa hun.

Klagesaker

Reaksjon på bruk av begrepet "døv" i "Trygdekontoret"

- Svaret fra NRK er tynt, mente May-Helen Molvær Grimstad. – Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet med en klar uttalelse om at "døv" som slang for dumt, teit, kjedelig er krenkende for døve personer, sa hun. May Hansen var enig. - Svaret er tynt, dette var en rar måte å svare på. Det handler om å lage holdninger hos barn, noe NRK har et stort ansvar for, mente hun. Også Beate Bø Nilsen var enig i dette.

Konklusjon:

Kringkastingsrådet mener NRK bør ha høy bevissthet om språkbruk og være varsom med ordbruk som oppleves som stigmatiserende.

Klage på musikken i P1

- Da vi hadde dette oppe som tema sist, gikk kritikken på for snever utvelgelse, større åpenhet og musikkprodusenter med egne karrierer. Det er uheldig at vi ikke fikk tydelig fram hvor stor musikkbase vi egentlig har. Pr mai i år har P1 3700 låter. Vi har sendt 58 % norsk musikk i P1 ihittil i år, 32 % norskspråklig, sa Grete Gynnild Johnsen. - Åpenhet har vi diskutert, og kommet fram til at vi lager egen nettside hvor spillelistene blir lagt ut. Der blir det også mulighet for publikum til å stille spørsmål direkte til musikk sjefen. Når det gjelder musikkprodusenter med egne karrierer, kan det nok settes spørsmålstegn ved, men Norge er et lite land, og det er vanskelig å unngå denne typen kollisjoner. Det viktige for oss er at de som jobber med musikk ikke har noen møterett eller diskusjonsrett når musikklistene skal lages, sa Johnsen.

NRKs engasjement i Norsk tippings pengespill

- Denne saken kommer opp med jevne mellomrom. Bakgrunnen for at vi sender dette er at det er stor interesse blant publikum. Over to millioner nordmenn deltar i spillene, og vi har god oppslutning om trekningsprogrammene. For lotto ligger markedsandelen mellom 50 og 60 %, sa Hans-Tore Bjerkaas, og fortsatte: - Det er ikke noe absolutt at vi skal sende dette, det er en redaksjonell vurdering ut fra publikumsinteressen. Så lenge det er god oppslutning tolker vi det slik at det er et behov for dette. Det blir hevdet at dette er reklame, men det er det ikke. Reklame betyr at vi får penger, tvert imot betaler vi for programmene. Men det har jo en markedsføringseffekt, og det deles med mange av programmene vi deltar i. Men det er riktig at effekten kanskje er i største laget siden det er så mange programmer, og det må vi vurdere. Det som gjør at dette blir tålelig er at ingen av Norsk tippings spill bidrar til spilleavhengighet, dette er dokumentert. BBC, DR og YLE sender også denne type programmer. I Sverige er det TV4 som sender trekningene. Vi fortsetter med trekningsprogrammene hvis publikum fortsatt er interessert. Hvis det blir en belastning for kanalene våre vil vi vurdere det, men jeg mener det er forsvarlig. Vi får dessuten få klager på dette, sa Bjerkaas.

- Det avgjørende her er formålet – Norsk tipping er ikke en kommersiell virksomhet, og pengene blir brukt på en samfunnsmessig nyttig måte. Dette bryter ikke med NRKs overordnede formål, mente Helge Østbye.

- Spill er omdiskutert, og da Norsk tipping innførte Keno, begynte NRK å sende hver dag. Dette kom i en tid med mye fokus på spilleavhengighet. Spillene som NRK sender må ikke bidra til å øke spilleavhengigheten, sa May-Helen Molvær Grimstad.

- Jeg hoppet i stolen da k-sjefen sa at NRK vil holde på så lenge seerne vil ha det. Dette var en uventet kommersiell tankegang fra NRK, mente Knut Haavik. - Hvis vi tenker på de utallige millionene Norsk tipping bruker på markedsføring, er nok dette den billigste og beste markedsføringen de kunne tenke seg. Det er dessuten mange som ikke er interessert i disse spillene. NRK burde sagt at dette er en service for en del seere og for Norsk tipping, og da kunne man sagt at man skulle ha betalt. De som spiller ville da bidratt til finansieringen, mente Haavik.

Frank Rossavik var skeptisk. - Det springende punkt her er om dette bidrar til spilleavhengighet. "Hjelpelinjen" sier nei, men hva har de egentlig sagt?

- Spilleautomater og oddsspilling hvor du får umiddelbar gevinst kan trigge mer til spilleavhengighet enn når du leverer inn kupongen på et tidspunkt og trekningen kommer senere, supplerte Per Arne Kalbak.

- Det er ikke NRK som skaper spilleavhengighet, hadde man lagt ned NRKs sendinger og Norsk tipping, hadde det trolig blitt verre. Vi har en vellykket regulering av spill i Norge, og jeg synes det er uproblematisk at NRK sender dette. Dette er en service NRK trygt kan fortsette med, mente Jon Olav Alstad.

- NRK har selvsagt et blikk på publikumsoppslutning, sa Steinar Ness. - Men vi må vel endre kringkastingstloven hvis NRK skal få betalt for dette. Så dette er jeg motstander av, sa han.

- Aktivum er et superkommersielt selskap, man kunne løst det ved at Aktivum produserte sendingene, mente Knut Haavik. – NRK må være edruelig i dette, dette er et problem for mange, sa May Hansen.

- Hvis dette er avhengighetsskapende er det Norsk tipping som må legges ned spillene, ikke NRK som skal slutte å sende trekningene, mente Steinar Ness.

- Dette er et dydig forkle man trer over seg – alle spill kan sies å være avhengighetsskapende. Graden av avhengighetsskapende kan diskuteres. Hvilke kriterier skal legges til grunn der? spurte Knut Haavik. – Dette er ikke mye redaksjonelt innhold, ikke noe redaksjonelt tilbud, men det er en service for Norsk tipping. Men hvis nrk mener dette er et viktig tilbud til seerne er det ok for meg.

Konklusjon:

Kringkastingrådet tok kringkastingssjefens orientering til etterretning, men ba NRK-ledelsen være oppmerksom på problemet med spilleavhengighet.

01.07.10

Vetle Daler.